

2001 METINĖ ATASKAITA

Viešoji įstaiga "Šiuolaikinių didaktikų centras" – tai nevyriausybinių organizacijų, neformaliojo suaugusiųjų švietimo institucija, įkurta 1999 m. Atviros Lietuvos fondo ir Vilniaus pedagoginio universiteto iniciatyva kaip tarpuniversitetinis centras.

Šiuolaikinių didaktikų centro misija – inicijuoti strateginius švietimo kaitos projektus, padedančius spartinti švietimo reformą bei integruojantį į Europos Bendriją, nuolat stebint, tiriant ir nagrinėjant bendrą švietimo situaciją, atsižvelgiant į Lietuvos mokyklų atsinaujinimo poreikius ir aukštųjų mokyklų galimybes.

Šiuolaikinių didaktikų centro tikslai:

- Skatinti akademinės bendruomenės iniciatyvas.
- Ugdyti pedagogų norą ir gebėjimą tobulinti savo veiklą ir aktyviai dalyvauti Lietuvos švietimo kaitoje.
- Skatinti aukštųjų ir bendrojo lavinimo mokyklų bendravimą ir bendradarbiavimą.
- Plėtoti universitetų ryšius.

PAGRINDINĖS VEIKLOS KRYPTYS 2001 m.

Projektai

Kritinio mąstymo ugdymas skaitant ir rašant

Įsteigus Šiuolaikinių didaktikų centrą, jis tapo nuo 1997 m. Atviros Lietuvos fondo vykdyto projekto "Kritinio mąstymo ugdymas skaitant ir rašant" (KMUSR) koordinatoriumi Lietuvoje. Tai tarptautinė programa vykdoma daugiau nei dvidešimtyje Vidurio ir Rytų Europos šalių, remiama Tarptautinės Skaitymo Asociacijos (International Reading Association) ir Atviros Visuomenės Instituto Niujorke (Open Society Institute – New York).

Programos renginiai 2001 m.:

- Sausio 17-19 d. vyko tarptautinis KMUSR projekto aukštojo mokslo seminaras, kuriame buvo svarstomos KMUSR projekto įgyvendinimo aukštosiose mokyklose galimybės.
- Sausio 21-24 d. vyko tarptautinis KMUSR projekto leidybos seminaras. Svarstytos tolesnės žurnalo "Thinking Classroom /Peremena" leidybos ir platinimo perspektyvos.
- Spalio 13-20 d. ŠDC lankėsi KMUSR ekspertės Wendy Saul ir Jeanne Reardon. Vizito tikslas – stebėti, vertinti bei sertifikuoti KMUSR mokytojų ir lektorių darbą.

Kritinio mąstymo programa: mokymo programa Baltarusijos pedagogams, 2000-2002 m.

(Rėmėjas – Atviros visuomenės institutas Niujorke)

Projekto tikslas – įgyvendinti Baltarusijoje kritinio mąstymo programą ir parengti pirmąją KMUSR projekto lektorių kartą. Projekte dalyvauja 68 vidurinių mokyklų, gimnazijų ir licėjų pedagogai iš įvairių regionų. 2000-2001 m. pedagogai išklausys pilną kritinio mąstymo kursą.

Europos integracija ir mokykla, 2001 m.

(Rėmėjas – Europos Komisijos Delegacija Lietuvoje)

ŠDC dalyvavo šiame projekte kaip viešosios įstaigos "Europos namai" partneris ir 2001 m. sausio-rugsėjo mėn. organizavo konkursą "Mano mokykla – Europos mokykla", skirtą Lietuvos vidurinėms mokykloms, siekiant įtraukti jas į projektų kūrimą, skatinti bendradarbiavimą tarp mokinių ir mokytojų, bendravimą su kitų mokyklų bendruomene, domėjimąsi Europos Sąjunga. Konkurse dalyvavo 143 mokyklos. Konkursui buvo pateikti 163 kūrybiniai darbai-projektai.

Universitetinė didaktika, 2001 m.

(Rėmėjas – Atviros Lietuvos fondas)

Projekto tikslai: gerinti dėstytojų mokyklose kokybę, organizuoti šiuolaikinių dėstytojų metodų sklaidą, skatinti doktorantus ir pradedančiuosius dėstytojus dalintis informacija ir patirtimi apie darbą su studentais; padėti pasirengti aukštųjų mokyklų doktorantams ir pradedantiems dėstytojams darbui su studentų auditorija, parengti ir aukštosiose mokyklose įdiegti kursą "Universitetinė didaktika".

Projekte dalyvavo per 70 atstovų iš dešimties Lietuvos aukštųjų mokyklų, buvo surengti šeši seminarai aktualiomis aukštojo mokslo didaktikos temomis, kuriuos skaitė užsienio lektoriai prof. Tamas Kozma (Debreceno universitetas, Vengrija), prof. David Bridges (Rytų Anglijos universitetas, Didžioji Britanija), Katerina Kubeshova (Karlovo universitetas, Čekija)

Vaikų, turinčių specialiųjų poreikių, integravimas ugdymo institucijose 2001-2002 m.

(Rėmėjas – Švietimo kaitos fondas)

Projektas skirtas pradinėms ir pagrindinėms mokykloms mokytojams, mokyklų socialiniams pedagogams, siekiant pateikti jiems teorinę ir metodinę medžiagą apie darbą su specialiuoju poreikiu turinčiais vaikais, sukurti ir praktikoje patikrinti konkrečius integruotų klasių ugdymo veiklos planus, juos analizuoti ir koreguoti. Apibendrinus projekto medžiagą, bus parengta ir išleista metodinė priemonė mokytojams ir tėvams, skirta darbui su specialiuoju poreikiu turinčiais. Į projektą įsijungė per 70 socialinių pedagogų iš įvairių Lietuvos mokyklų.

Renginiai, konferencijos, tyrimai

2001 m. sausio 12 d. Šiuolaikinių didaktikų centre įvyko knygos "Universitetinė didaktika" pristatymas.

2001 m. birželio 20 d. Atviros Lietuvos fonde buvo pristatyta Šiuolaikinių didaktikų centro atlikta Lietuvos pedagogų rengimo koncepcijos analizė ir sociologinis tyrimas.

2001 m. rugsėjo 15-16 d. Kačerginėje vyko Šiuolaikinių didaktikų centro, Jaunimo karjeros centro ir Debatų centro mokymo programa-veiklos pristatymas. Dalyvavo dėstytojai bei studentai iš universitetų ir kolegijų.

2001 m. lapkričio 15 d. Šiuolaikinių didaktikų centre vyko kasmetinės VPU mokslinės konferencijos "Ugdymas ir informacinės visuomenės kūrimas" sekcijos "Mokyklinės ir universitetinės didaktikos tradicijos ir naujovės" darbas, kuriam vadovavo D.Penkauskienė ir V.Lamanauskas.

Kursai aukštųjų mokyklų studentams

Vilniaus pedagoginio universiteto studentams siūlomi laisvai pasirenkamieji kreditiniai kursai, kurių pabaigoje studentų veikla vertinama įskaita arba kaupiamuoju pažymiu. Kursų dėstytojai – ŠDC lektoriai, bendrojo lavinimo mokyklų mokytojai ir aukštųjų mokyklų dėstytojai.

2001 m. 394 studentai išklausė tokius dviejų kreditų kursus:

1. Kritinio mąstymo ugdymas per įvairių dalykų pamokas
2. Vizualinio mąstymo strategijos
3. Projektų metodas
4. Sveikatos psichologija
5. Karjeros valdymo teorija ir praktika
6. Konfliktai ir bendravimas
7. Debatai
8. Taikomieji tyrimai
9. Suaugusiųjų mokymas
10. Humanistinis ugdymas

2001 m. birželio 26-29 d. Vilniaus "Vyturio" pradžios mokykloje vyko kritinio mąstymo ugdymo Vasaros stovykla Vilniaus aukštesniosios pedagogikos mokyklos studentams.

Seminarai aukštųjų ir aukštesniųjų mokyklų dėstytojams

2001 m. sausio 11 d. Šiuolaikinių didaktikų centre prof. D.Bridges (Rytų Anglijos universitetas, Didžioji Britanija) skaitė paskaitą "Švietimo teorijos, tyrimai ir praktika".

2001 m. sausio 30-vasario 1 d. Dainavos mokymo centre Druskininkuose vyko Žiemos stovykla aukštųjų mokyklų dėstytojams ir doktorantams "Debatų aukštojoje mokykloje". Lektorė – T.Svetenko (Rusija).

2001 m. sausio 30-vasario 1 d. Dainavos mokymo centre Druskininkuose vyko seminaras Vilniaus pedagoginio universiteto dėstytojams ir doktorantams "Švietimo reforma ir mokytojų rengimas". Lektoriai: R.Ališauskas, L.Žadeikaitė, M.Skakunova, R.Dukynaitė (LR Švietimo ir mokslo ministerija).

2001 m. vasario 26-kovo 1 d. prof. T.Kozma (Debreceno universitetas, Vengrija) Šiuolaikinių didaktikų centre skaitė paskaitą "Problemomis pagrįstas mokymas".

2001 m. balandžio 30-gegužės 3 d. prof. T.Kozma (Debreceno universitetas, Vengrija) Šiuolaikinių didaktikų centre skaitė paskaitą "Studentų pasitenkinimo mokymusi tyrimas ir monitoringas".

2001 m. birželio 9-12 d. prof. T.Kozma (Debreceno universitetas, Vengrija) Šiuolaikinių didaktikų centre skaitė paskaitą "Aukštasis mokslas ir suaugusiųjų mokymasis".

2001 m. gruodžio 10-11 d. Šiuolaikinių didaktikų centre vyko seminaras aukštųjų mokyklų dėstytojams "Vertinimo aplankas ir vertinimo kriterijai: savęs vertinimo ir vertinimo įrankiai" (Lektorė K.Kubesova, Karlovo universitetas, Čekija).

Pedagogų profesinio tobulinimosi programų kūrimas ir sklaida Lietuvos mokyklose

Bendrojo lavinimo mokyklų mokytojams buvo pasiūlytos šios kvalifikacijos tobulinimo programos:

1. Kritinio mąstymo ugdymo schema
2. Mąstymą skatinančios aplinkos kūrimas
3. Mokymo metodų, skatinančių kritinį mąstymą parinkimas ir nagrinėjimas
4. Mokymosi bendradarbiaujant metodai
5. Pamokos planavimas
6. Vertinimas ir įvertinimas
7. Kritinio mąstymo ugdymas raštu
8. Mąstančių skaitytojų ugdymas
9. Darbas su tekstu
10. Perimamumas ir tęstinumas pradiniam ugdymo etape
11. Didaktinių žaidimų panaudojimas mokant matematikos pradinėje mokykloje
12. Žaidimų metodų taikymas istorijos ir geografijos pamokose 10-12 klasėje
13. Mokyklos biblioteka kaitos sąlygomis: kritinio mąstymo ugdymas
14. Kritinio mąstymo svarba ugdant sveiką gyvenseną
15. Emocinės sveikatos stiprinimas mokykloje
16. Ekologinis ugdymas pradinėje mokykloje
17. Ekologinis ugdymas per įvairių dalykų pamokas
18. Mokytojų tyrimai
19. Humanistinis ugdymas
20. Projektų metodas ugdymo procese

21. Debatų metodas ugdymo procese
22. Švietimo vadybos pagrindai
23. Komunikacijos įgūdžiai

2001 m. įvyko 60 seminarų, juos išklausė 1591 pedagogas.

2001 m. ŠDC vykdė šias LR Švietimo ir mokslo ministerijos organizuotiems pedagogų kvalifikacijos tobulinimo konkursams pateiktas ir paramą laimėjusias programas:

1. Švietimo kokybės indikatoriai
2. Šiuolaikinės mokyklos biblioteka ugdymo kaitoje
3. Kritinio mąstymo ugdymas mokant ir mokantis gimtąja kalba kitakalbėje aplinkoje
4. Kritinio mąstymo ugdymas įvairių dalykų pamokose: seminarai Vilnijos krašto mokytojams-dalykininkams
5. Kritinio mąstymo ugdymo seminarai Vilnijos krašto pradinių klasių mokytojams
6. Mokyklų bendruomenės: nuo aiškios strategijos link efektyvios veikos. Pedagogų vaidmuo telkiant mokyklos bendruomenę
7. Cheminis eksperimentas – aktyvaus mokymo ir mokymosi ašis
8. Profilinis mokymas socialinių mokslų bloke

Dalyvavimas seminaruose, konferencijose

Sausio 29-31 d. Šiuolaikinių didaktikų centro administratorė J.Balaišienė dalyvavo tarptautiniame bibliotekininkų simpoziume BOBCATSSS Open 2001, kuris vyko Vilniaus universitete.

Balandžio 19-20 d. ŠDC administratorė J.Balaišienė dalyvavo Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos surengtame seminare “Žmonių, grįžtančių į mokymosi situaciją ir aktyvų visuomeninį gyvenimą mokymas”, kuris vyko Suaugusiųjų švietimo centre, Vilniuje.

Gegužės 29 d. ŠDC direktorė D.Penkauskienė ir projektų direktorė V.Indrašienė dalyvavo “Mokymosi visą gyvenimą memorandumo” aptarime. Aptarimą organizavo LR Švietimo ir mokslo ministerija kartu su Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija ir Profesinio mokymo metodikos centru.

Birželio 9-13 d. ŠDC direktorė D.Penkauskienė, projektų direktorė V.Indrašienė, lektorės A.Navickaitė ir V.Gudžinskienė dalyvavo kasmetinėje Kritinio mąstymo konferencijoje Rumunijoje.

Birželio 28 d. ŠDC administratorė J.Balaišienė ir projektų koordinatore A.Railienė dalyvavo Organizacijų vystymo centro organizuotame NVO veiklos efektyvumo tyrimo metodikos pristatyme.

Rugpjūčio 19-22 ŠDC direktorė D.Penkauskienė, ŠDC projektų direktorė V.Indrašienė ir ŠDC lektorės A.Railienė, L.Staišiūnaitė, V.Gudžinskienė dalyvavo antrojoje tarptautinėje vasaros stovykloje “Developing teachers pedagogical competence through school-university partnership” (“Pedagogų kompetencijos ugdymas skatinant mokyklų ir universitetų bendradarbiavimą”), kuri vyko Siguldoje, Latvijoje.

Rugpjūčio 27 d. ŠDC direktorė D.Penkauskienė dalyvavo Kauno technologijos universiteto organizuotame seminare “Euro kontaktai, fondinių lėšų pritraukimas”.

Rugpjūčio 29-rugsėjo 2 d. Šiuolaikinių didaktikų centras dalyvavo parodoje “Vaikų šalis 2001”, kuri vyko Litexpo parodų centre, Vilniuje; parodos metu vykusioje konferencijoje pedagogams “Bendrojo ugdymo modernizavimas, kuriant atvirą, demokratinę visuomenę” D.Penkauskienė skaitė pranešimą apie ŠDC leidžiamą pedagoginį žurnalą “Permainos”.

Rugsėjo 10-13 d. ŠDC direktorė D.Penkauskienė dalyvavo Atviros Lietuvos fondo organizuotame seminare Fund raising (lektorius F.Craig, JAV).

Lapkričio 30 d. ŠDC projektų koordinatore A.Railienė dalyvavo konferencijoje “Gyventi atviroje Europoje mokomės jau mokykloje”, kuri vyko Pasvalio Petro Vileišio gimnazijoje ir vadovavo sekcijos “Ugdymo subtilybės šeimose, ruošiant vaikus savarankiškam, sparčiai besikeičiančiam gyvenimui” darbui.

Gruodžio 5 d. ŠDC projektų koordinatore A.Railienė dalyvavo seminare Lietuvos mokyklų socialiniams pedagogams "Socialinio pedagogo veiklos efektyvumas" ir vedė darbą grupėje "Vaikų ir paauglių profesinis konsultavimas".

Leidyba ir informacinio centro kūrimas

Tęsiama pedagoginio žurnalo "Thinking classroom"/ "Peremena"/ "Permainos" leidyba. Žurnalas leidžiamas anglų, rusų ir lietuvių kalbomis. Jis skirtas mokytojams ir visiems švietėjams, besidomintiems demokratinio ugdymo sklaida. Žurnalas skatina profesinį švietėjų bendradarbiavimą, dalijimąsi patirtimi ir tyrimais. Straipsniai orientuoti į besimokančiuosius ir mokymo metodus, skatinančius kritinį ir kūrybinį mąstymą, aktyvų mokymąsi, problemų sprendimą ir bendradarbiavimą.

Šiuolaikinių didaktikų centre kaupiama pedagoginės literatūros biblioteka, kuria naudojasi aukštųjų mokyklų dėstytojai ir studentai. Teikiamos interneto ir kopijavimo paslaugos.

Išleistos knygos:

- Kritinio mąstymo ugdymas: teorija ir praktika. – Vilnius: Garnelis, 2001
- *Indrašienė V.* Žaidžiame matematiką: didaktiniai žaidimai mokant matematikos pradžios mokykloje. – Vilnius: Garnelis, 2001

Bendradarbiavimas

Šiuolaikinių didaktikų centras, įgyvendindamas projektus, bendradarbiavo su LR Švietimo ir mokslo ministerija, Atviros Lietuvos fondu, Neformaliojo švietimo debatų centru, Jaunimo karjeros centru, Vilniaus pedagoginiu universitetu, Atviros visuomenės institutu, Tarptautine skaitymo asociacija.

Narystė

Šiuolaikinių didaktikų centras yra Europos mokytojų švietimo asociacijos (Association of Teacher Education in Europe, ATEE) ir Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos narys.